

Ministarstvo
finansija

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Br: 05-02-011/25-42703/2

Podgorica, 10.12.2025. godine

Za: MINISTARSTVO ENERGETIKE I RUDARSTVA, Rimski trg 46

gospodinu, mr Admiru Šahmanoviću, ministru

Predmet: Mišljenje na Nacrt memoranduma o razumijevanju o saradnji u oblasti obnovljivih izvora energije između Ministarstva energetike i rudarstva Crne Gore i Renexia s.p.a.

Veza: Vaš akt broj: 01-011/25-2907/1 od 04.12.2025. godine i dopuna zahtjeva 01-011/25-2907/2 od 05.12.2025. godine

Poštovani gospodine Šahmanoviću,

Povodom *Nacrta memoranduma o razumijevanju o saradnji u oblasti obnovljivih izvora energije između Ministarstva energetike i rudarstva Crne Gore i Renexia s.p.a.*, Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Crnogorski energetskektor suočava se sa izazovom ubrzanog razvoja projekata iz oblasti obnovljivih izvora energije, posebno vjetroparkova i solarnih elektrana, kako bi ostvario klimatske ciljeve i obezbjedio dugoročnu energetskeku sigurnost. Trenutni nivo iskorišćenosti vjetrova i sunca je ispod mogućnosti, a postoje ograničenja u tehničkim i investicionim kapacitetima za realizaciju ovakvih projekata. Ciljevi Memoranduma u potpunosti su usklađeni sa Strategijom razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine, Nacionalnim energetskekim i klimatskekim planom, kao i obavezama preuzetim kroz Ugovor o energetskekoj zajednici.

Na tekst Nacrta memoranduma i Izvještaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Uvidom u tekst Memoranduma i Izvještaj o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa utvrđeno je da za implementaciju predmetnog akta nijesu potrebna finansijskeka sredstva iz budžeta države. Naime, Implementacijom propisa ne proizilaze međunarodne finansijskeke obaveze za Crnu Goru. Nadalje, kako je dopisom navedeno, nema potrebe za dodatnim podzakonskekim aktima sa finansijskekim implikacijama, kao ni što nema novih prihoda za budžet, ali se stvaraju uslovi za privlačenje novih investicija i razvoj tržišta.

Imajući u vidu navedeno, Ministarstvo finansija, sa aspekta državnog budžeta, nema primjedbi na *Nacrt memoranduma o razumijevanju o saradnji u oblasti obnovljivih izvora energije između Ministarstva energetike i rudarstva Crne Gore i Renexia s.p.a.*

S poštovanjem,

MINISTAR
Novica Vuković

Vlada Crne Gore
Ministarstvo energetike i rudarstva

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING ON COOPERATION IN THE
FIELD OF RENEWABLE ENERGY SOURCES/

**MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU O SARADNJI U OBLASTI
OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE**

BETWEEN/ IZMEĐU

THE MINISTRY OF ENERGY AND MINING OF MONTENEGRO /
MINISTARSTVA ENERGETIKE I RUDARSTVA CRNE GORE

AND/ I

RENEXIA S.p.A

__novembar 2025.godine

MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU

Ovaj Memorandum o razumijevanju (u daljem tekstu "**Memorandum**") zaključen je dana ____ 2025. godine između **Renexia S.p.A.**, koju zastupa gospodin **Riccardo Toto**, generalni direktor, i **Ministarstva energetike i rudarstva Crne Gore**, koje zastupa gospodin **Admir Šahmanović**, ministar. **Renexia S.p.A.** i **Ministarstvo energetike i rudarstva Crne Gore** se u daljem tekstu zajedno označavaju kao "**Strane**".

UVODNE NAPOMENE:

Uzimajući u obzir Sporazum između Republike Italije i Crne Gore o izgradnji podmorskog elektroenergetskog kabla između prenosnih mreža Italije i Crne Gore, uz implementaciju strateškog partnerstva između operatora prenosnih sistema, potpisan u Rimu 6. februara 2010. godine;

Imajući u vidu Memorandum o razumijevanju o principima i ciljevima integracije tržišta električne energije Italije i Crne Gore između Ministarstva za zaštitu životne sredine i energetske bezbjednost Republike Italije i Ministarstva energetike i rudarstva Crne Gore, potpisan u Rimu 23. oktobra 2025. godine;

Prepoznajući značaj novih energetske tehnologije, kao što su napredni sistemi skladištenja energije (baterijske tehnologije) i zeleni vodonik, za obezbjeđenje energetske sigurnosti i postizanje klimatskih ciljeva, kao i diverzifikaciju izvora energije;

Uvažavajući stručnost kompanije **Renexia**, kao jedne od vodećih evropskih kompanija u razvoju vjetroparkova i solarnih elektrana;

Imajući u vidu potencijal za saradnju u unapređenju energetske infrastrukture;

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

This Memorandum of Understanding (this "**MOU**") is made and entered into as of the ____ day of _____, 2025, by and between **Renexia S.p.A.**, represented by Mr. **Riccardo Toto**, General Manager, and the **Ministry of Energy and Mining of Montenegro**, represented by Mr. **Admir Šahmanović**, Minister. **Renexia S.p.A.** and **Ministry of Energy and Mining of Montenegro** are referred to hereinafter together as "**Parties**".

WHEREAS:

Taking into account the Agreement between the Italian Republic and Montenegro on the construction of the undersea electricity interconnection between the transmission networks of Italy and Montenegro with the implementation of a strategic partnership between transmission system operators, signed in Rome on 6th February 2010;

Acknowledging the Memorandum of Understanding on principles and objectives of electricity market integration between Italy and Montenegro between the Ministry of Environment and Energy Security of the Italian Republic and the Ministry of Energy and Mining of Montenegro, signed in Rome on 23rd October 2025;

Recognizing the importance of new energy technologies, such as advanced energy storage systems (battery technologies) and green hydrogen, for ensuring energy security and achieving climate goals and diversification of energy sources;

Recognizing **Renexia's** expertise as one of leading European companies in the development of wind farms and solar power plants;

Acknowledging the potential for cooperation in enhancing energy infrastructure;

Želeći da prošire međusobnu saradnju u sektoru energetike kako bi odgovorili na ključne izazove;

Strane izražavaju želju da svoju namjeru za saradnju u navedenim oblastima potvrde i zabilježe u dobroj vjeri ovim neobavezujućim Memorandumom o razumijevanju.

STRANE SU SE SAGLASILE KAKO SLIJEDI:

1 SVRHA SARADNJE

Svrha ovog Memoranduma je uspostavljanje okvira institucionalne saradnje između Ministarstva i Renexie u cilju razvoja i realizacije projekata obnovljive energije u Crnoj Gori, naročito vjetroelektrana i solarnih elektrana. Osnovni principi i ciljevi saradnje podržavani ovim Memorandumom su: (i) promovisanje i podrška razvoju projekata obnovljive energije u Crnoj Gori na održiv i ekološki prihvatljiv način; (ii) primjena najboljih međunarodnih praksi u planiranju i realizaciji energetske projekata; (iii) transparentna razmjena informacija i podataka, kao i jednak pristup neophodnim resursima i informacijama za realizaciju zajedničkih projekata; (iv) podsticanje inovacija i razmjene znanja između Strana kroz zajedničke tehničke inicijative i kapacitetske programe;

2 OBLASTI SARADNJE

U okviru ovog Memoranduma, Strane će usmjeriti svoje zajedničke napore, između ostalog, na sljedeće aktivnosti: (i) saradnju u identifikaciji i analizi potencijalnih lokacija za razvoj vjetroelektrana i solarnih elektrana u Crnoj Gori, uključujući procjenu tehničke i ekonomske izvodljivosti projekata; (ii) razvoj energetske

Desiring to expand their mutual cooperation in the energy sector in order to meet critical challenges;

The Parties express their desire to affirm and record their intention to cooperate in the aforesaid fields in good faith through this non-binding Memorandum of Understanding.

NOW, THEREFORE THE PARTIES AGREE AS FOLLOWS:

1 PURPOSE OF THE COOPERATION

The purpose of this Memorandum is to establish the framework of institutional cooperation between the Ministry and Renexia for the development and implementation of renewable energy projects in Montenegro, in particular wind farms and solar power plants. The fundamental principles and objectives of cooperation supported by this Memorandum are: (i) promoting and supporting the development of renewable energy projects in Montenegro in a sustainable and environmentally responsible manner; (ii) applying best international practices in the planning and implementation of energy projects; (iii) transparent exchange of information and data, as well as equal access to necessary resources and information for the execution of joint projects and (iv) encouraging innovation and knowledge sharing between the Participants through joint technical initiatives and capacity building programs;

2 AREAS OF COOPERATION

Under this Memorandum, the Parties will direct their joint efforts, inter alia, towards the following activities: (i) cooperation on identifying and analysing potential sites for developing wind farm and solar power plant projects in Montenegro, including assessments of their technical and economic feasibility; (ii) development of energy infrastructure; (iii) development and

infrastrukture; (iii) razvoj i primjenu sistema za skladištenje energije; (iv) sprovođenje zajedničkih studija izvodljivosti, analiza energetske resursa i razvojnih planova za predložene projekte; (v) podršku izradi studija uticaja na životnu sredinu i svih drugih neophodnih tehničkih i pravnih analiza; (vi) razmjenu stručnjaka i organizaciju obuka, radionica i seminara za zaposlene, radi jačanja kapaciteta u oblasti obnovljivih izvora energije; (vii) istraživanje mogućnosti finansiranja projekata putem evropskih i međunarodnih fondova, uključujući pripremu i podnošenje zajedničkih projekata za sredstva podrške.

3 NEOBAVEZUJUĆI KARAKTER

Ovaj Memorandum, koji nije pravno obavezujući za Strane, odražava stavove i namjere Strana da sarađuju na ne-ekskluzivnoj osnovi, a koji su izražene u dobroj vjeri, ali bez preuzimanja bilo kakvih pravnih ili finansijskih obaveza. Nijedna treća strana ne može polagati pravo na bilo kakvu korist na osnovu Memoranduma.

Ništa u ovom Memorandumu neće ograničiti pravo ili spriječiti Strane da sklope memorandum o saradnji ili drugu vrstu sporazuma s drugim stranama u vezi sa bilo kojom aktivnošću u oblastima saradnje koje su obuhvaćene ovim Memorandumom.

4 VAŽENJE I PRESTANAK

Ovaj Memorandum stupa na snagu na dan kada ga potpiše posljednja od Strana i ostaje na snazi sve dok jedna od Strana pismenim putem ne obavijesti drugu Stranu o svojoj namjeri da raskine ovaj Memorandum. U tom slučaju, ovaj Memorandum će se raskinuti 30 dana nakon prijema takvog obavještenja od druge strane.

Raskid ovog Memoranduma o razumijevanju, pisanim obavještenjem drugoj Strani, neće negativno uticati na

application of energy storage systems; (iv) joint conduct of feasibility studies, resource analyses and development plans for the proposed projects; (v) support for the preparation of environmental impact assessments and all other necessary technical and legal analyses; (vi) exchange of experts and organisation of training, workshops, and seminars for staff to build capacity in renewable energy projects; (vii) exploration of project financing opportunities through European and international funds, including the preparation and submission of joint funding proposals.

3 NON-BINDING EFFECT

This Memorandum, which is not legally binding on the Parties, reflects the views and intentions of the Parties to cooperate on a non-exclusive basis, which are expressed in good faith but without creating any legal or financial obligations. No third party shall receive any legal benefit from this Memorandum.

Nothing in this Memorandum limits the rights of the Parties or prevent them from entering into a memorandum of cooperation or other arrangements with other parties with respect to any activity or project in the field of cooperation covered by this Memorandum.

4 TERM AND TERMINATION

This MOU shall come into force on the date on which it is signed by the last of the Parties and shall remain in effect until either Party notifies the other in writing of its intention to terminate this Memorandum. In such event, this Memorandum shall be terminated 30 days after receipt of such notice by the respective Party.

The termination of this MOU, by written notice to the other Party, shall not adversely affect separate definitive agreements

posebne važeće sporazume koji su već zaključeni između Strana u vezi sa bilo kojim od projekata Strana ili njihovih subjekata, koji su u toku.

Ovaj Memorandum se može izmijeniti i dopuniti uz obostranu pisanu saglasnost Strana.

5 MJERODAVNO PRAVO

Strane će sarađivati, kako je to propisano ovim Memorandumom o razumijevanju, a u skladu sa principima međusobne saradnje i uzajamne koristi, unutar pravnog okvira nacionalnog zakonodavstva Crne Gore, kao i strateških ciljeva Vlade Crne Gore u vezi sa razvojem infrastrukture.

6 RJEŠAVANJE SPOROVA

Svi eventualni sporovi u vezi sa tumačenjem i/ili primjenom Memoranduma, rješavaju se putem konsultacija i pregovora između Strana.

7 CJELOKUPNO RAZUMIJEVANJE

Ovaj Memorandum predstavlja cjelokupno razumijevanje između Strana u vezi sa predmetom ovog Memoranduma i zamjenjuje sve prethodne razgovore, dogovore ili aranžmane, bilo usmeno ili pismeno, između Strana u vezi s tim predmetom.

Ovaj Memorandum je sastavljen u dva originalna primjerka na crnogorskom i engleskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna.

U znak navedenog, Strane su saglasne da ovaj Memorandum bude potpisan od strane njihovih ovlašćenih predstavnika na dan i godinu koji su gore navedeni.

already entered into between the Parties regarding any of the projects of the Parties or their subjects, which are under way.

This Memorandum may be amended and supplemented with the mutual written consent of the Parties.

5 GOVERNING LAW

The Parties shall cooperate as set out in this MOU according to the principles of mutual cooperation and mutual benefit, under the legal framework of Montenegro's national legislation as well as under the strategic objectives of the Government of Montenegro.

6 DISPUTE RESOLUTION

All disputes related to the interpretation or application of the Memorandum shall be resolved through consultations and negotiations between the Parties.

7 ENTIRE UNDERSTANDING

This MOU constitutes the entire understanding between the Parties regarding its subject matter and supersedes all prior discussions, agreements or arrangements, whether oral or written, between the Parties in connection with that subject matter.

This Memorandum is made in two original copies in the Montenegrin and English languages, both texts being equally authentic.

IN WITNESS WHEREOF, the Parties have caused this MOU to be executed by their authorized representatives as of the day and year first above written.

**For and on behalf of / Za i u ime
RENEXIA S.p.A**

**Riccardo Toto
General Manager / generalni direktor**

**For and on behalf of / Za i u ime
Ministry of Energy and Mining of Montenegro / Ministarstvo energetike i rudarstva Crne
Gore**

**Admir Šahmanović
Minister / Ministar**

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ	MINISTARSTVO ENERGETIKE I RUDARSTVA
NAZIV PROPISA	Memorandum o razumijevanju između Ministarstva energetike i rudarstva Crne Gore i kompanije Renexia S.p.A.

1. Definisanje problema

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

- Crnogorski energetske sektor suočava se sa izazovom ubrzanog razvoja projekata iz oblasti obnovljivih izvora energije, posebno vjetroparkova i solarnih elektrana, kako bi ostvario klimatske ciljeve i obezbijedio dugoročnu energetske sigurnost. Trenutni nivo iskorišćenosti potencijala vjetra i sunca je ispod mogućnosti, a postoje ograničenja u tehničkim i investicionim kapacitetima za realizaciju ovakvih projekata.

- Uzroci problema leže u ograničenim domaćim resursima i iskustvu za planiranje i izgradnju velikih projekata obnovljive energije, kao i u potrebi za primjenom naprednih tehnologija (npr. sistemi skladištenja energije, zeleni vodonik) radi obezbjeđenja stabilnosti sistema i klimatskih ciljeva. Takođe, postoji potreba za stručnim partnerstvom sa renomiranim kompanijama radi transfera znanja i investicija u vjetroparkove i solarne elektrane (Renexia je prepoznata kao jedna od vodećih evropskih kompanija u ovoj oblasti).

- Posljedice nedovoljnog razvoja obnovljivih izvora energije ogledaju se u usporenoj energetske tranziciji i potencijalnom kašnjenju u ispunjavanju nacionalnih klimatskih ciljeva. Energetske sistem ostaje više oslonjen na uvoz i konvencionalne izvore, što može dovesti do veće izloženosti cjenovnim šokovima i nesigurnosti snabdijevanja. Takođe, propuštaju se prilike za ekonomski razvoj i otvaranje novih radnih mjesta u sektoru obnovljivih izvora.

- Ograničeni razvoj projekata vjetra i solarne energije negativno utiče na krajnje potrošače, privredu i državni sektor. Građani i privreda trpe kroz potencijalno više cijene i nižu stabilnost snabdijevanja električnom energijom u budućnosti, jer se ne diversifikuju izvori energije. Država i lokalne zajednice gube priliku za investicije i održivi razvoj, a ukupno društvo zaostaje u ostvarivanju ekoloških benefita tranzicije ka čistoj energiji.

- Bez potpisivanja ovog Memoranduma i institucionalizovane saradnje sa iskusnim partnerom, razvoj vjetroparkova i solarnih elektrana tekao bi znatno sporije. Crna Gora bi nastavila da se suočava sa ključnim izazovima energetske tranzicije samostalno, vjerovatno kasneći u ispunjenju preuzetih obaveza iz nacionalnih energetske i klimatske planova. Time bi se usporilo uvođenje naprednih tehnologija i ostvarivanje pune koristi od postojećeg energetske potencijala (npr. mogućnosti koje pruža podmorski kabl ka Italiji).

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

Uspostavljanje okvira institucionalne saradnje između Ministarstva energetike i rudarstva i kompanije Renexia, kako bi se olakšao razvoj i realizacija projekata obnovljive energije (vjetroparkova i solarnih elektrana) u Crnoj Gori.

- Promovisanje i podrška razvoju novih projekata obnovljivih izvora energije u Crnoj Gori na održiv i ekološki prihvatljiv način.
- Primjena najboljih međunarodnih praksi u planiranju, izgradnji i upravljanju energetske projekta.
- Transparentna razmjena informacija i jednak pristup neophodnim podacima i resursima između partnera, radi efikasnije realizacije zajedničkih projekata.
- Podsticanje inovacija i razmjene znanja kroz zajedničke tehničke inicijative, razmjenu stručnjaka i programe obuke, čime se jačaju kadrovski i institucionalni kapaciteti u sektoru energetike.
- Podrška uvođenju naprednih tehnologija poput baterijskih sistema skladištenja energije i zelenog vodonika u energetske sistem Crne Gore, što će doprinijeti energetske sigurnosti i ostvarenju klimatskih ciljeva

Ciljevi Memoranduma u potpunosti su usklađeni sa strategijom razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine, Nacionalnim energetske i klimatske planom, kao i obavezama preuzetim kroz Ugovor o energetske zajednici. Predložena saradnja direktno doprinosi ostvarivanju nacionalnih OIE ciljeva i implementaciji Zelene agende, integrišući najbolje evropske prakse u domaći energetske sektor.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju?

• Status quo: Bez potpisivanja Memoranduma, saradnja sa kompanijom Renexia ne bi bila formalizovana. Nastavio bi se dosadašnji pristup u kojem se projekti obnovljive energije razvijaju sporije i bez strateškog međunarodnog partnerstva. Ovo bi značilo sporiji priliv stranih investicija, ograničen transfer tehnologije i znanja, te slabije iskorišćavanje dostupnih obnovljivih resursa.

• Predložena opcija – Potpisivanje Memoranduma: Potpisivanjem Memoranduma uspostavlja se institucionalni okvir za dugoročnu saradnju, koji omogućava razmjenu iskustava i pristup ekspertizi jedne od vodećih kompanija u oblasti razvoja vjetro i solarnih projekata. Ova opcija olakšava identifikaciju perspektivnih lokacija, izradu studija izvodljivosti, obuku kadrova i zajedničko apliciranje za međunarodne projekte, uz jasno definisane ciljeve saradnje.

• Neregulatorna opcija: Povremene ad-hoc konsultacije ili pojedinačni projektni sporazumi sa investitorima bez formalnog memoranduma. Ovakav pristup podrazumijevao bi saradnju na slučajnoj osnovi, bez stabilnog okvira koji garantuje kontinuitet. Time bi se otežalo strateško planiranje – svaki projekat bi se posmatrao izdvojeno, što ne obezbjeđuje sveobuhvatan pristup razvoju sektora niti dugoročno partnerstvo.

Preferirana opcija je potpisivanje Memoranduma, jer omogućava uspostavljanje strateškog partnerstva sa renomiranim međunarodnim akterom bez stvaranja finansijskih obaveza za Crnu Goru. Ova opcija doprinosi ubrzanju razvoja projekata obnovljive energije, jačanju energetske sigurnosti kroz diversifikaciju izvora i uvođenje inovacija, kao i usklađivanju domaćeg energetske sektora sa evropskim standardima i ciljevima održivog razvoja.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerovatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)

- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti,
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija;
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

- Pozitivni uticaji:

- Omogućava se brži razvoj novih obnovljivih izvora energije (vjetroelektrana i solarnih elektrana) čime se povećava ukupna proizvodnja čiste energije i doprinosi ostvarenju klimatskih ciljeva Crne Gore.
- Doprinosi jačanju energetske sigurnosti države kroz diversifikaciju energetskih izvora i smanjenje zavisnosti od uvoznih ili fosilnih goriva.
- Podstiče uvođenje inovativnih tehnologija, poput sistema za skladištenje energije, što će unaprijediti stabilnost elektroenergetskog sistema i integraciju varijabilnih OIE izvora.
- Omogućava transfer znanja i razvoj kadrova – kroz razmjenu stručnjaka, obuke, radionice i zajedničke tehničke inicijative jačaju se lokalni stručni i institucionalni kapaciteti.
- Otvara pristup međunarodnim fondovima i investicijama – saradnja uključuje istraživanje mogućnosti finansiranja projekata iz evropskih i drugih međunarodnih izvora, što može rezultirati dodatnim ulaganjima u crnogorski energetski sektor.
- Indirektno podstiče lokalni ekonomski razvoj kroz potencijalno angažovanje domaće radne snage i kompanija u realizaciji novih energetskih projekata, te generisanje prihoda na lokalnom i državnom nivou od povećane aktivnosti u sektoru energetike.
- Negativni uticaji:
- Ne očekuju se značajni negativni uticaji. Memorandum je neobavezujuće prirode i ne stvara pravne niti finansijske obaveze za bilo koju stranu [OE], pa stoga ne nameće teret ni za državu ni za privredu. Potpisivanje Memoranduma samo po sebi ne proizvodi negativne posljedice po životnu sredinu niti društvo – konkretni projekti će se naknadno ocjenjivati kroz studije uticaja na životnu sredinu i druge procedure.
- Troškovi i administrativna opterećenja:
- Primjena ovog Memoranduma ne predviđa dodatne troškove ni za građane ni za privredu, uključujući mala i srednja preduzeća. Dokument je okvirne, dobrovoljne prirode i ne uvodi nove obaveze koje bi zahtijevale administrativne procedure za privredne subjekte ili građane. Svaka strana u Memorandumu snosi svoje troškove učešća u aktivnostima (npr. troškove radne snage, putovanja i sl.), bez finansijskog opterećenja državnog budžeta ili drugih subjekata. Uticaj na tržište i konkurenciju:
- Memorandum neće narušiti tržišnu konkurenciju – saradnja je definisana na ne-ekskluzivnoj osnovi, što znači da nijedna strana nema monopol ili privilegovani položaj [OE]. Naprotiv, ovaj sporazum indirektno doprinosi stvaranju uslova za veću konkurenciju na energetskom tržištu podsticanjem novih investicija u sektor obnovljive energije i uklanjanjem barijera (kroz transfer tehnologije i bolje planiranje projekata). Time se dugoročno može povećati broj učesnika na tržištu i ponuditi potrošačima više izvora snabdijevanja čistom energijom.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?;
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti;
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti;
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?;
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteci finansijske obaveze?;
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?;
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda;

- **Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti;**
- **Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?;**
- **Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa? Obrazložiti.**

Finansijske obaveze za budžet: Memorandum ne stvara nove finansijske obaveze za budžet Crne Gore, niti podrazumijeva izdvajanje budžetskih sredstava za svoju implementaciju. Dokument predstavlja izraz političke volje za saradnjom, ali bez pravnog efekta koji bi zahtijevao trošenje javnih sredstava.

- Međunarodne finansijske obaveze: Ovaj sporazum ne proizvodi nikakve međunarodne finansijske obaveze za Crnu Goru, s obzirom da nije pravno obavezujući i ne sadrži klauzule koje bi implicirale plaćanja ili garancije prema međunarodnim partnerima.
- Podzakonski akti: Usvajanje Memoranduma ne zahtijeva donošenje dodatnih podzakonskih akata koji bi povlačili finansijske implikacije. Sporazum je operativni dokument saradnje i ne utiče na važeći pravni okvir na način koji bi tražio izmjene ili nove propise.
- Prihodi za budžet: Memorandum direktno ne generiše prihod za budžet Crne Gore. Međutim, njegova implementacija stvara pretpostavke za privlačenje stranih investicija i dodatno finansiranje pilot projekata iz međunarodnih izvora (fondovi Evropske unije, međunarodne razvojne banke, itd.), što posredno može imati pozitivne fiskalne efekte kroz buduće projekte.
- Obezbjedeње sredstava za aktivnosti: Sve eventualne zajedničke aktivnosti ili projekti koji proisteknu iz ove saradnje finansiraće se kroz projektne aplikacije i programe međunarodne saradnje, ili direktno od strane učesnika u projektu. Drugim riječima, za sprovođenje Memoranduma koristiće se postojeći programi i instrumenti finansiranja (EU fondovi, međunarodni grantovi), tako da nije predviđeno posebno opterećenje nacionalnog budžeta.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- **Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako;**
- **Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije);**
- **Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni, Obrazložiti**

- U procesu pripreme ovog Memoranduma nije korišćena eksterna ekspertiza. Tekst dokumenta izrađen je unutar Ministarstva energetike i rudarstva, oslanjajući se na interne kapacitete i iskustvo službenika Ministarstva, uz tehničku koordinaciju i razmjenu informacija sa predstavnicima kompanije Renexia S.p.A.

- Tokom izrade nacrtu Memoranduma sprovedene su ciljane konsultacije sa ključnim domaćim energetske institucijama. Ministarstvo je, prije finalizacije teksta, razmotrilo mišljenja stručnjaka iz Elektroprivrede Crne Gore (EPCG) i Crnogorskog elektroprenosnog sistema (CGES), s obzirom na uticaj budućih vjetro i solarnih projekata na elektroenergetski sistem. Takođe, tekst Memoranduma je usaglašen sa italijanskim partnerom (Renexia), čime je potvrđena obostrana spremnost za saradnju i zajedničko razumijevanje ciljeva dokumenta.
- Glavne sugestije proizašle iz konsultacija odnosile su se na to da Memorandum ostane u domenu dobrovoljne saradnje, bez stvaranja finansijskih obaveza za državu, kao i da jasno definiše neobavezujući karakter sporazuma. Ova sugestija je u potpunosti uvažena – u tekstu je izričito naglašeno da Memorandum ne stvara pravne niti finansijske obaveze za strane.
- U toku konsultacija nijesu iznesene primjedbe koje bi zahtijevale značajnije izmjene osnovnih ciljeva ili sadržaja Memoranduma. Opšta je saglasnost relevantnih aktera da ovaj sporazum može doprinijeti ubrzanom razvoju projekata obnovljive energije i privlačenju investicija, te nije bilo protivljenja njegovom zaključivanju.

7. Monitoring i evaluacija

- **Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?**
- **Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?**
- **Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?**
- **Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?**

- • Potencijalne prepreke: Ograničeni institucionalni kapaciteti za sprovođenje planiranih aktivnosti i koordinaciju kompleksnih projekata mogli bi usporiti implementaciju saradnje. Takođe, mogući su administrativni izazovi poput složenih procedura izdavanja dozvola za energetske projekte ili usklađivanja različitih zainteresovanih strana, što bi moglo uticati na dinamiku realizacije dogovorenih aktivnosti.
- Mjere:
 - Kontinuirana bliska saradnja sa kompanijom Renexia i praćenje realizacije svih planiranih projekata i zadataka definisanih Memorandumom.
 - Formiranje zajedničke radne grupe ili koordinacionog tijela koje će uključivati predstavnike Ministarstva energetike i rudarstva i Renexia S.p.A., radi operativnog praćenja sprovođenja sporazuma.
 - Održavanje redovnih sastanaka (npr. kvartalno) i izrada periodičnih izvještaja o napretku, kako bi se identifikovali eventualni problemi u implementaciji i blagovremeno preduzele korektivne mjere.
 - Uključivanje domaćih stručnih institucija i kadrova (npr. predstavnika EPCG, CGES, regulatornog tijela) u obuke, rad na studijama i pilot projekte koji proisteknu iz saradnje, čime se obezbjeđuje lokalno vlasništvo nad rezultatima i jačanje kapaciteta.
 - Indikatori uspjeha:
 - Broj realizovanih pilot projekata, urađenih studija izvodljivosti ili analiza vezanih za vjetroparkove i solarne elektrane, pokrenutih u okviru ove saradnje.
 - Ukupni kapacitet (u MW) novih vjetro i solarnih elektrana koji su inicirani ili razvijeni kao rezultat partnerstva sa Renexia (od faze ideje do izgradnje).
 - Broj organizovanih treninga, radionica ili studijskih posjeta i broj obučanih kadrova iz crnogorskih institucija kroz programe razmjene znanja sa Renexiom.
 - Broj pripremljenih i podnesenih zajedničkih projektnih prijedloga za finansiranje iz međunarodnih fondova (EU i sl.), kao i obim odobrenih sredstava za projekte proizašle iz Memoranduma.
 - Progres u primjeni naprednih tehnologija – npr. implementacija pilot sistema za skladištenje energije ili projekata zelenog vodonika u Crnoj Gori koji su nastali kroz ovu saradnju.
 - Odgovorni organi: Za sprovođenje monitoringa i evaluacije zaduženo je Ministarstvo energetike i rudarstva Crne Gore, koje će kroz formiranu radnu grupu pratiti ispunjenje ciljeva Memoranduma. Ministarstvo će koordinirati aktivnosti sa ostalim nadležnim tijelima po potrebi (npr. Ministarstvom finansija u vezi međunarodnih projekata, regulatornom agencijom za energetiku oko propisa), a o napretku implementacije izvještavaće Vladu Crne Gore u skladu sa standardnim procedurama.
- Odgovorni organi: Ministarstvo energetike i rudarstva.

Datum i mjesto

Podgorica, 05.12.2025. godine

